

iii. de ira. Cū de Ira differerz: ad-
 lescuntul? p̄uuis in eū d̄spuit
 Interrogatus vro an irascere
 tur cōtra illū: ait. nō irasco? sed
 dubito an irasci oporteat. Si
 de platone dicitur: ut dic̄ vale-
 rius libro primo. Cum aduer-
 sus serui delictū v̄xmentū ex-
 arhisset. ponere illū statū tunicā.
 ⁊ p̄bere scapulas v̄rberib? uis-
 sit sua manu ip̄m cesur? post
 modum intelligens se irasci. iā
 i alto manu suspenſa. q̄sit? ē a
 sponsiſſo amico suo quid age-
 ret. Exigo inquit penas ab ho-
 mine iracundo. oblitus q̄ iam
 serui. quia alium quem potius
 castigaēt inuenerat abstulit si-
 bi in seruum potestatem. Tu
 inq̄t sp̄s iſte v̄rberā. nolo
 ut sit ille me? p̄tate. id ē i mea
 qui in sua non est. Racione ec̄
 generali p̄fata patēt s̄m tho. i.
 2. q. xlii. Quia quāuis ho mo
 sit animal māfuetū cōfideātis i
 generali racione recta. ⁊ t̄p̄atī-
 ſima hūana cōplexione. t̄n cō-
 siderata colera hōmis magis de-
 facili inflāmātur multi ad iram
 q̄ ad cōcupiscētiā vel aliā pas-
 sionem. ⁊ etiā q̄ ira est passio
 v̄xmetūssima. . . . .

Capitulū q̄rtū. v. p̄ceptū

Sceptiā fili a ire pot̄ poi
 maledictō. que sepe ex
 irā orit̄. De quo vi
 cō tractat ut sequitur tho. 2. 2.

q. lxxvij. Est enim s̄m eū male-
 dicere impre cando. impando. ⁊
 optando p̄nuntiare contr̄ aliū
 malū. ⁊ sub racione mali. ⁊ nō
 ad emendacōnē alteri? s̄ solū
 in malum eius. optare aut̄ q̄ i
 p̄io mouē ad malum alterius
 sub racione mali. s̄m se r̄pugnat
 caritati. Quia debem? diligere
 p̄ximū v̄lēdo bonū ip̄ius. Et
 idō s̄m gen? suū ē p̄cēm mōr-
 le. Vñ. i. cor. vi. neq; maledici.
 neq; raptōres regnū dei posside-
 bunt. Et ē h̄mōi maledictio t̄n-
 to grauius peccatū. q̄nto male-
 dicit q̄s p̄loē quā magis ama-
 re ⁊ reuereri debet. Vñ leuic.
 xx. Qui maledixerit p̄ri. ⁊ m̄ri.
 morte moriatur. Subdit tho.
 Contingit t̄n v̄bū maledictō-
 nis p̄rolatum p̄cēm esse v̄ma-
 le. v̄l p̄opter p̄uitatem mali
 quod quis a l̄tei maledicendo
 impre catur. v̄l eciam p̄pter af-
 fectum eius qui p̄fert verba
 maledictōis cum sc; ex leuī mo-
 tu v̄l ex ludo v̄l surzep cōe ali-
 qua talia v̄rba p̄fert peccata
 enim v̄rborum maxime ex af-
 fectu pensatur. **D**ictum est
 autem notāter in descriptione
 maledictionis. sub racione ma-
 li. ⁊ solū in malū eius cui ma-
 ledicitur. Quia si quis impre-
 cetur. impet. aut optet malum
 alicui sub racione boni: sic est li-
 citum. nec p̄prie maledictō est.

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

Preceptū

Quintū

eo q̄ intencō p̄ncipalis nō fer-
tur in malū illius. s̄m bonum.
Contingit enim optare malū
alicui s̄b racōne duplicis boni.
q̄n q̄ s̄b racōne iusti. a sic iudex
iuste maledicit illū cui p̄cipit
iustam penā inferri. Sic etiā
eccl̄a maledicit anathematizā-
tō. q̄n q̄ s̄b racōne vtilis opta-
tur malum. ut q̄n quis optat
aliquē p̄ctōre; pati eḡritudiez.
vel simle. ut melior efficiatur.
vel a p̄secucōe bonoz desistat:
Et q̄uis maledicere bene pos-
sit fieri s̄m p̄dicta. tamen crea-
turis irracōnalib⁹ hoīes regu-
larit̄ nō dnt̄ maledicere. tū q̄
illō om̄it̄ fit ex irracōnabili q̄-
dam ira. tū q̄ solet indiscrete
fieri in malum hoīm quoz sūt
Tamē ut th̄. ibidē dicit **M**a-
ledicere reb⁹ irracōnalib⁹ in q̄-
tū creature sunt dei. ē peccatū
blasphemie. **M**aledicere autē
eis s̄m se cōsideratis ē otiosū et
vanū. q̄ p̄ se quēs illicitū p̄mo
maledicere est adeo illicitum.
ut etiā dyabolo hei nō debeat.
vnde puer. xxij. dū maledicit
impi⁹ dyabolū. maledicit ip̄e
aiā; suā. id ē maledicto culpe q̄
pene se subicit. q̄ cum dyabol⁹
sit natura bonus. p̄ccm̄ est sal-
tem ut sic ei malū optare. vnde
bt̄us iudas in canonica sua di-
cit. **C**ū michael archangel⁹
cū dyabolo disputans altrica-

Capitulū

Quartū

retur de moyfi corpe non ē au-
sus inferre iudiciū blasphemie.
sed dixit imp̄ret tibi dñs. vbi
glō. **D**iligenter intuendū est.
q̄ si michael archangel⁹ dy a-
bolo sibi aduersanti blasphe-
mā dicere noluit. s̄m modesto
s̄mōe eū coercuit. q̄tō magis
hoīmib⁹ oīs blasphemia est
cauenda. q̄uis enim in volū-
tate malus sit demon. tamē na-
tura bonus est. **A**d cauendū
aut vitū maledictōis monē
dnt̄ exempla sacre scripture q̄
bonoz xp̄ianoz. **N**ā xp̄s cum
malediceretur sp̄. in cruce. nō
maledicebat. i. p̄. ij. **P**aul⁹ eti-
am dicit. i. cor. iij. **M**aledici-
mur. a benedicim⁹. **E**t petrus. i.
p̄. ij. **N**on reddētes malum
p̄ malo. nec maledictū p̄ ma-
ledicto. **E**xēpla etiā xp̄ianozū
bonoz ad idē sūt que osten-
dunt q̄ interdū maledicentes
siue inuiti sint siue volentes in
malum eoz exaudiūtur. vnde
greg. iij. dyabol. refert q̄ cū sim-
plex a s̄ctissim⁹ florenti⁹ pro
pastore h̄ret vsūm ouiculas
pascētē. discipulī quatuoz cu-
iusdā s̄cti patris qui diceba-
tur eutitius. vsū in campo oc-
culte occiderūt. de quo cū flore-
tius valde tristaretur. eutitius
flentem fratrem vlit cōsolari
Cū floret⁹ **S**pero in oīptē-
tem deum q̄ in hac vita ante

60

oculos hominum vindictam accipient qui innoxium vrfum occiderunt. Statim autem quatuor rei discipuli elephantio morbo percussis membris putrescentibus interierunt. Unde omni tempore florenter flebat se homicidam proclamans. Item ibidem refert greg. q. cum famulus cuiusdam stephani presbiteri negligenter ei seruire clamauit presbiter veni dyabole discaltia me famulo sic loquens. Statim autem demon affuit a corrigie fume caligarum se soluerunt: in signum demoniacae fuitutis. Ex quo patet dicit greg. dyabolus promptissimus esse in maledictioibus ad puniendum. Simile in quarto refert de romano filium quinquenarium nutriendum qui mox blasphemare consueuerat cum ei aliquid resisteret: vnde in patris sinu pestilentia laborans simile ad apparitionem demonis fatiens necatus est. Sic cesari in dialogo suo dis. v. refert q. vir quidam motus ira contra uxorem ei ait. vade dyabole. mox autem illa per auriculas demonem intrare sentiens furiebat. Cum quidam sanctus abbas super caput eius legeret euangelium super egros manum imponent. Illa terribilissime clamabat. Et cum demoni impari ut exiret. Ille respondit. non dum vult altissimus. postea tamen modum

quo demon intraret ipsa patefecit. Item quidam iratus dixit filio suo. vade dyabole. quem mox demon rapuit. nec unquam paruit. Item puella quinquennis cum lac comederet. pater eius iratus ait dyabolus comedas in ventrem tuum. mox autem verata est puella usque ad maturationem. In qua cum limina apostolorum petri et pauli visitareretur libera est. Si ante a demonem in ea ait. me egresso. hoc nunquam post hanc vitam sentiet aliud purgatorium. hoc cesarius. Sic vicinimoprino de ciuitate dei refert Augustinus de vidua nobilitate diuite habente septem filios et tres femellas eis maledicente. Omnes autem statim tremore omnium membrorum terribiliter sunt percussis. et cecum suorum oculos verentes in orbem dispersi sunt. omnibus spectaculum facti miserum. Et si nunquam maledictis optio impleretur: tamen semper ille qui maledicit ut verificetur illud gen. vi. et simoleptio quo ysaac de iacob ait. Qui tibi maledixerit. fit ille maledictus. Tertio principaliter videndum est de remediis ire. Sunt autem quedam remedia contra iram propriam. quedam contra alienam. Remedia ire proprie sunt noue

Præceptū**Quantum**

Primum est radicē ire euellere. q̄ est amor sui in cordiatō. et suo. Rūi ei ardēter diligit in cordiate se. amicos. filios. tēpalia. et hōres. statū credit sibi iniuriam illatam esse. vel se p̄cipiendi. ut dicit Arist. in rethorice. vnde eccl. xxviii. s̄m ligna filie. sic ignis exardescit. et s̄m virtutem hōis. sic iracundia illi erit. et scdm s̄bam suā exaltabit iram suam. Secundum ē silentium. Nam natura ire est. ut plata magis ferueat. vñ puer. xxi. Qui ip̄t stulto silentium iras mitigat. vñ scūs pat̄ ysaac req̄situs. Cur demones eū tātū timerent. R̄ndit. ex q̄ factus sum monachus. statū apud me. ut iracundia extr̄ guttur meum non procedat. Et ps. Posui os meo custodiam. cū cōsister; peccator adūsū me.

Tertū remediū ē exēpla patēciū inspicere. p̄ncipalissimē xp̄i passionē. de quo greḡ. dicit. Si passio dñi ad memoriam reuocetur. nihil a deo durū est. qd̄ non equo animo toleretur. i. cui? figura nūmer. xxi. filij isrl̄ lesi a serpētibus; ignitis. inspecto serpēte eneo. id ē xp̄o crucifixo sanati sunt. ad idē valent exempla Job. Exēplū etiā illius mulieris nobil̄ de q̄ refert cassian⁹ in colla. patrū que p̄tuit viduam iracundis.

Capitulū**Quartū**

firmam in qua patiētia discer; Talib⁹ ei exemplis. vel ut op̄tio elixio aia muniti p̄t. Quātū est. cogitare quō deū sepe p̄prijs malis cōtēpsim⁹. vel p̄cipendimus. et q̄ indigem⁹ etiam in p̄rijs defectib⁹ a p̄rimis supportari. vnde greḡ. v. moā. Est alius seruāde māfuetudis modus. ut cū alienos excessus cōspicim⁹. nra q̄b⁹ excessimus delicta cogitemus. Considerata quippe ifirmitas p̄pria. peccata nobis excusat aliena. patienter namq; iniuriam illatā tolerat. q̄ pie meminit q̄ fortasse adhuc habeat in quo debeat ip̄e tolerari. Ideo tā facili ter quidā irascuntur. qz p̄pos defect⁹ q̄b⁹ a deo. vel p̄ximo supportat̄ur non agnoscunt. vñ puer. xix. hō indigens. misericors est. Seneca regū animos in diuinis; illi oblitū fue ifirmitatis aliene debuit q̄ iniuriam accepit.

Quintū remediū ē cōsolatō dñe ordinatōis. Nullū enī malū nobis p̄t inferri nisi diuina ordinatōe: qd̄ maximū deb; eē fidelib⁹. Deus ei est velut medic⁹ fidelissimus. qui aquā tribulationis cuiq; p̄p̄inat: scdm sue ifirmitatis exigētia. ps. Statuit aquas quasi in vtre. sc; de celo eā dispēsans filijs. vnde i. cor. x. Fidelis deus. qui non

pacietur vos temptari supra id quod potestis sed fatiet etiam cum temptacione puetu ut possitis sustinere. hanc raconez asligit xps petro Joh. xviii. Calicem quem dedit mihi pater non vis ut bibam illum. Sine quo nec filij zebedi pnt sedere ad dextra et sinistra in regno. potestis inquit xps bibere calicem quem ego bibiturus sum. **Marth.** xx. de 9 est velut pater piissimus qui filium quem diligit castigat **Apoc.** iii. ego quos amo. ago. et castigo ne vicem sim aplm sim? adulteri filij. **Si** inquit extri disciplinam estis cuius picipes facti sunt oves ergo adulteri et non filij estis. **lxv.** **br.** xii. de 9 etiam est velut mater misericordissima que licet castigat filio lum non supra modum. **Ra** ysa. xlii. Nunquam obliuisci poterit mater infantem suum ut non misereatur filio vteri sui. **Et** si illa obliuiscit tui. **Sextum** est consideracio utilitatis ipsius tribulacionis. nam vixatores nostri sunt sicut apes que licet pungant tamen diliguntur quia mellificat. **Sic** inimici licet rodant tamen penam pro peccatis minuunt. prudentes fatiunt. decorant patientiam. augent hic meritum. et in celo premium pro se. **Circum** dederunt me scilicet inimici dicit xpus. sicut apes et erant seruit sicut ignis in spinis. **Septimum** est consideracio

no
 nre impotencie. **Sunt** enim quedam qui vrecudantur si non tribulantes eos verbo vel facto ledunt. **S**ciat homo etiam minimis oportere peccare. **Vn** Aug. h. tibi conuictum dicit. et times et iratus es. pulicibus resiste si potes ut dormias. **O**ctauum est peccare et misereri insano. nam iratus aliquem impugnans. racone in parte vel in toto non vtitur. et sic cecus est stultus. et quod amon insano quibus naturaliter clemetes sumus. **Vn** pu. xiiii. qui impatens est exaltat stultitiam suam. **N**onum est pua consideracio omnium malorum que tibi possent inferri. unde **greg.** v. moza. mes sollicita ante quodlibet agere incipiat omnes tibi quos pati putat contuendas proponat. quous sui redeptois probra cogitans contra aduulsa se preparet. **Qu**e minus vmetia tanto fortior excipit: quanto se cautius exprosciata armant. **Qui** vero impudens ab aduersitate deprehenditur quasi ab hoste dormiens munitur. hoc remedia sunt ire. **S**ic principaliter inuocandum est in omnibus auxiliu digne gratie. sine quam nihil possumus. **R**emedia autem contra alienam iram sunt tria. **P**rimum est mollis resposio. hoc est mirabile naturale vniuersi molle fragit durum. **Vn** de puer. xv. resposio mollis frangit iram. **E**xemplum in vitas patrum vbi discipulus

Capitulum
 Quarta. m
 nre impotencie. **Sunt** enim quedam qui vrecudantur si non tribulantes eos verbo vel facto ledunt. **S**ciat homo etiam minimis oportere peccare. **Vn** Aug. h. tibi conuictum dicit. et times et iratus es. pulicibus resiste si potes ut dormias. **O**ctauum est peccare et misereri insano. nam iratus aliquem impugnans. racone in parte vel in toto non vtitur. et sic cecus est stultus. et quod amon insano quibus naturaliter clemetes sumus. **Vn** pu. xiiii. qui impatens est exaltat stultitiam suam. **N**onum est pua consideracio omnium malorum que tibi possent inferri. unde **greg.** v. moza. mes sollicita ante quodlibet agere incipiat omnes tibi quos pati putat contuendas proponat. quous sui redeptois probra cogitans contra aduulsa se preparet. **Qu**e minus vmetia tanto fortior excipit: quanto se cautius exprosciata armant. **Qui** vero impudens ab aduersitate deprehenditur quasi ab hoste dormiens munitur. hoc remedia sunt ire. **S**ic principaliter inuocandum est in omnibus auxiliu digne gratie. sine quam nihil possumus. **R**emedia autem contra alienam iram sunt tria. **P**rimum est mollis resposio. hoc est mirabile naturale vniuersi molle fragit durum. **Vn** de puer. xv. resposio mollis frangit iram. **E**xemplum in vitas patrum vbi discipulus

macharij eū pcedēs ait ad sa-
 cerdotē y dolor ligna portan-
 tē Quo vadis demon. q̄ iratus
 vulneravit grauit̄ discipulū
 Cū autē machariū supuē-
 ens sacerdoti diceret. Salue-
 ris laborator hoc wr̄to lenit̄
 p machariū cōūsus est in mo-
 nachū. vñ cā vulne a cōis red-
 dita. vulneratū ambō i mona-
 steriū portauerūt. hō eī iratus ē
 vltut olla buliēs. cui aqua fri-
 gida supfundenda est. vnde
 puerb. xv. Os fatuoz ebullit
 stulticiā. Secūdū remediū ē
 silentiū. wr̄ba enī sūt vltut li-
 gna. si saltē sint wr̄ba irato
 displicibilia. h̄ ad extinguedū
 ignē oport; materiā lignoz
 immnuere. vñ. eccl. ix. Nō liti-
 ges cū hōie litigioso. nō stru-
 es in ignem illius ligna. Se-
 curius ergo est̄ interd̄ ab ira
 recedere. qui nollet cōburi
 sicut ⁊ ab igne hō. xij. nō vlt
 defēdētes km̄i. h̄ date locū ire
 Ter cū remediū est bñficiū
 Bñficia enī irato impensa sūt
 vltut carbones igniti. valētes
 p caritate primi. Ideo puer.
 xxv. Si esurierit inimicus tu-
 us aba illū. Si sitierit da illi
 aquā bibere. prunas enī ogre-
 gab sup caput ei⁹. ⁊ dñs red-
 det tibi.

D Capitulum Quintum
 De inuidia que ut plu-
 mū ē cā h̄icidij. de q̄

Job. v. puulū occidit inuidia
 Tria sunt p̄ncipaliter viden-
 da Primo q̄d sit Secūdo quā-
 te noceat Tercō de remedijs
Quintū ad p̄mū. Inuidia di-
 cit b̄t̄is aug⁹. ē odiū felicitā-
 tis aliene. Dam. li. ij. dicit q̄ ē
 tristitia de aliēis bonis. Et d̄
 inuidia q̄ nō p̄t videre bona
 alioz Vñ ambro. li. de offici.
 Inuidus bono torquetur alie-
 no. null⁹ aut̄ p̄t videre equa-
 nimit̄ illd̄ de quo torquetur
 Pro cui⁹ intellectu nōndum
 fm̄ th. 2. 2. q. xxxvi. q̄ inuidia
 ē tristitia de alieno bono inq̄-
 tū q̄s aliū excedit in bono ap-
 parēti. p̄cipue de quo est glo-
 ria vel in quo h̄oies appetunt
 h̄orari. ⁊ in opimōe eē Inq̄tū
 alienū bonū d̄minuere videt̄
 ap̄riā excellentiā. vñ greg. xx
 xi. mō. **I**nuidia ex iam glo-
 ria vel ex supbia nascitur. Qd̄
 sic p̄; Nā cū supbus inamiter
 gloiosus appetit sup alios ex-
 cellere ⁊ magnus apparere. ⁊
 ognoscit in alio aliq̄d bonū.
 tunc timet q̄ i hoc ipsū alter
 excellat vlt̄ sibi equetur. ⁊ tūc
 tristatur inq̄tum hoc minuit
 gloriā suā ⁊ excellentiā quā
 h̄ret in opimōe h̄oim Ex hoc
 enī q̄ alius in aliquo bono si-
 bi eq̄tur. aut eū excedit ip̄e mi-
 n⁹ gloriofus estimatur: quia
 tūc nō sup alios ip̄e excellēs